

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

90. An Sacrum Viaticum possit pueris, praberis, si confessarius dubitet, an
sint doli capaces? Idem est die Extrema-Vnctione? Et cursim infertur in
dubio tam de comestione, quam tempore ante, & post ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

præceptum communicandi in articulo mortis est præceptum diuinum, vt constat ex dictis, quod præceptum ab Ecclesia non limitatur; ergo ex præcepto diuino tenetur in articulo mortis communicare, quamuis nondum teneatur ex præcepto Ecclesie, & hanc sententiam ita mordicus tenet Arboleda in *pra. fact. an. Euchar. not. 13.* vt dicat nullam esse auctoritatem, qui contrariam teneat.

2. Sed immerito quidem, non enim desunt Auctores, & præstantissimi quidem, contrariam sententiam asserentes, vt Ochagavia de *Sacram. tract. 2. de Euchar. quest. 14. num. 11.* Kellisonius *tom. 2. in 3. part. quest. 80. art. 1. de fine.* Corduba in *summa quest. 60. Præpositus in 3. part. quest. 80. art. 1. dub. 1. num. 56.* Valquez in *3. part. tom. 3. disp. 214. disp. 4. num. 40.* & Hurtadus de *sacramento Eucharistia, disp. 10. diff. 4.* vbi sic ait. Obseruandum est pueris pius aduenire tempus obligationis præcepti confessionis, quam Eucharistia adhuc pro articulo mortis sumenda, quia minor discretio sufficit, vt quis confiteri, quam communicare teneatur, quia ad obligationem confitendi sufficit, vt quis sic inter malum & bonum discernat, vt possit mortaliter peccare, ad quod minor discretio sufficit, quam ad peccatum discernendum inter panem cælestem & communem, & ad iudicandum de præparatione ad illum panem cælestem dignè recipiendum requisita, quod requiritur ad obligationem communicandi adhuc in articulo mortis. Vnde contingere potest, vt puer in articulo mortis existens teneatur confiteri, & non teneatur communicare. Hæc Hurtadus. Cui etiam adde nouissimè Ludouicum Meratium in *D. Thom. tom. 3. tract. de Euchar. disp. 35. sect. 4. num. 5.* & Iacobum Granadum de *Sacram. in 3. part. contr. 6. tract. 10. disp. 3. num. 11. iuncta disp. 4. n. 2.* Verum quia sententia affirmatiua tot habet Auctores, tutò in praxi deduci potest, illamque nouissimè docet Ioannes de Lugo de *sacram. Euchar. disp. 13. sect. 5. num. 37.* qui etiam *num. 44.* plus addit, (attendas quæso amice Lector) nempe pueris posse dari Eucharistiam, etiam quando dubitatur an sint doli capaces, & discernant sufficienter hoc Sacramentum, quod etiam ante illum inuenio decessisse Possesinum de *officio Curati, cap. 8. num. 10.*

Sup. hoc in Ref. 1. post seq.

RESOL. LXXXIX.

An pueri capaces Sacramenti Pœnitentiæ teneantur in articulo mortis vi iuris diuini, communionem sumere? Et queritur, quando puer censetur ad annos discretionis peruenisse, vt teneatur præcepto suscipiendi Eucharistiam? Ex *part. 5. tr. 14. & Misc. 2. Ref. 50.*

Sup hoc in Ref. præterea, & in aliis §§. eius primæ annor.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Suarez in *3. p. tom. 3. disp. 70. sect. 1. in fine* vbi asserit extra articulum mortis non teneri pueros ad communionem ex vi iuris diuini, nisi in ætate, in qua obligat præceptum Ecclesiasticum suscipiendi Eucharistiam. In articulo verò mortis obligare, cum primùm homo habet vsum rationis sufficientem ad peccandum, & ad recipiendum sacramentum Confessionis.

2. Sed Valquez in *3. part. tom. 3. disp. 214. cap. 4.* Ochagavia de *Sacram. tract. 2. de Euchar. quest. 17. num. 6.* Iacobo Granado in *3. part. de Sacram. contro. 6. tract. 10. disp. 3. num. 11.* Maratio in *D. Thom. tom. 3. de sacram. Euchar. disp. 35. sect. 4. num. 5.* probabilius videtur ex vi iuris diuini non obligari hominem ad communionem in articulo mortis, si non attingit ætatem, in qua licitum est communicare iuxta consuetudinem Ecclesie infra explicandam, quia Ecclesia declarauit, tunc non habere discretionem suffici-

entem, vt ea, qua par est, deuotione, & reuerentiâ Eucharistia suscipiatur. Si verò iuxta consuetudinem Ecclesie iam poterat puer licitè communicare, & si instat mors, tenebitur ex vi iuris diuini, licet tunc non vrgeret Ecclesie præceptum, quia tunc nihil est, quod obstat adimpletionem præcepti diuini, quod obligat in articulo mortis ad communionem. Ita Granado qui postea *disp. 4. num. 2.* querit, quando teneatur præcepto Ecclesiastico suscipiendi Eucharistiam, & cum Nauarro, Suarez, & Henriquez obferuat, non statim ac quis habet vsum rationis, qui sufficiat ad peccandum, & ad recipiendum sacramentum Pœnitentiæ, teneri ad Eucharistiam suscipiendam, maior enim dignitas Eucharistia petit maiorem reuerentiam in suscipiente, & maiorem discretionem in obtinente. Henriquez ait pleuunque eam discretionem obtineri anno vndecimo, aut postea. Sotus, & Valentia ante duodecimum annum non obligari censent pueros hoc præcepto. Suarez ait mortaliter loquendo nec ante decimum annum vrgeri obligationem, nec vltra decimum quartum posse differri. Sed plus addit Meratius *vbi supra in D. Thom. tom. 3. de sacramento Pœnitentiæ, disp. 25. sect. 6. pueros* ante annos pubertatis non teneri ad communionem ex præcepto Ecclesie. Vnde ex his ego olim non damnaui de peccato mortali Confessarium, qui puerum anno nono ætatis suæ mortem non communicauit, sed tantum in sacramentum Pœnitentiæ ministravit. Sed Confessarij, me consulente, & respellente, eo ipso quòd puer sic citè confessus, ne desereret in articulo mortis illi decimam Eucharistiam porrigere, secundum opinionem Suarez, & circa præsentem questionem in casu occurrenti, ne deseras videre Zambranum de *casibus tempore mortis, cap. 3. dub. 2. per totum.*

RESOL. XC.

An sacrum Viaticum possit pueris præberi si confessor dubitat an sint doli capaces? Idem est de extrema unctione? Et cur sum inferitur in dubio tam de confessione quam de tempore ante, & post median noctem posse communicare, post habitam diligentiam manente dubio? Ex *part. 10. tr. 16. & Misc. 6. Ref. 36. alias 35.*

§. 1. **D**E hoc casu mihi magna altercatio fuit cum quodam viro docto per litteras, & regularem sententiam, quam ipse defendebat, tenet nouissimè Bernal de *Sacram. disp. 44. sect. 6. §. 2. num. 51.* vbi sic ait: An puer, cum rationis, & discretionis gradum attingat? Respondet Lugo *vbi supra*, non esse obligationem ei tribuendi Eucharistiam; quia dubium est, num lege comprehendatur; posse tamen ei tribui, quia prohibitio dandi Eucharistiam pueris fundatur fere in consuetudine fundata in Ritualis Romani rubricis, Sed in illis non aliter exprimitur ea prohibitio circa Eucharistiam, ac circa extremam unctionem: Ergo sicut ista potest etiam in pueris dari, ita & Eucharistia, cum hæc non minoris respectus maioris necessitatis sit, quam Extrema Unctio.

2. Hæc tamen duo capita non mihi videntur inter se supposita illius auctoris sententiæ, coherentia. Docet enim Eucharistiam iure Diuino obligare in articulo mortis: Ergo quando in articulo mortis licet exhiberi potest pueris, profus exhiberi debent. Consequentia patet: nam præceptum Diuinum reus omnes obligat, qui possunt debita cum dispositione tunc Eucharistiam accipere: sed puer hoc ipso quòd

rationis vsum habeat, potest; Ergo ad sumendam præcepto diuino astringitur: Atqui in dubio circa sufficientem discretionem potest sumere Eucharistiam, vt ille affirmat: Ergo profus debet, quod idem negat.

3. Ego verò cenfeo, non posse licitè Eucharistiam in mortis articulo præberi puero, de cuius sufficiente rationis vsu, & discretionè dubitatur. Moneor, quia non potest licitè dari Eucharistia puero in mortis articulo, nisi debeat eidem dari: Sed in eiusmodi dubio non debet dari, seu non est obligatio illam ei tribuendi: ergo nec licitè potest ei tribui. Minorem ipse Lugo tradit: & ratio conuincit, quia stante dubio, num hac lege comprehendat, possessio non stat pro legis obseruatione, sed pro mea libertate, quæ prior est legis obseruatione, vt ipse ipsius subiicitur. Maior autè probatur, quia Eucharistiam in articulo mortis recipere, est res grauissima, & summi momenti: si profus, vt communiter censetur est de iure Diuino, vt supra vidimus: Ergo dum Ecclesia præcipit Eucharistiam tunc exhiberi, iubet exhiberi omnibus, qui eius ritè recipiendæ iudicantur idonei. Talis autem non iudicatur is, de cuius discretionè dubitatur: ergo non ei debet, atque adeo nec licitè potest ei Viaticum exhiberi. Confirmo idiplum vniuersali consuetudine, quæ optimum legis interpretem semper agit.

4. Nec est simile de Extrema Vnctione: Tum quia hæc est quasi complementum penitentia, vt ex Concil. Trident. sess. 14. cap. 2. de Extrema Vnctione, constat: ac proinde sicuti eiusmodi puero non solum potest, sed etiam debet, & hoc ipso quod potest, debere conferri Sacramentum Penitentia, ita & Extremæ Vnctionis. Tum etiam quia tali puero tam penitentia, quam vnctio præbenda est sub conditione, si ille capax est; vnde si re ipsa capax non est, non ei tribuitur verum Sacramentum. Hoc autem in Eucharistia locum non habet, vt per se constat. Hucusque Bernal.

5. Sed licet argumenta Cardinalis de Lugo pro affirmatiua sententia, magnam partiantur difficultatem, non solum ex supradictis à Bernal, sed etiam ex his, quæ contra dictum Cardinalem Lugo adducit Dicastillus de Sacram. tom. 1. tr. 4. disp. 10. dub. 6. num. 121. Tamen, his non obstantibus, non recedo à sententia affirmatiua dicti Cardinalis, quam etiam tuetur Dicastillus *ubi supra*, num. 122. motus hac ratione; quia si puer ille, de quo dubitatur, an habeat sufficientem rationis vsum, re vera illum habet, dari debet, & non debet priuari; si verò nondum sit capax doli, & illi detur Sacramentum, suum effectum habebit. Nam pueris baptizatis si detur, gratiam confert, vt probatum est *supra*, disp. 9. num. 200. & seqq. Iam ergo iuxta generale principium, vel omnino verum, vel saltem probabile, quod quando ex duobus periculis, damnis, aut inconuenientibus, alterutrum subeundum est, eligi debeat quod est minus; argumentari licet. Minus est inconueniens, & minus periculum, conferre illi puero Eucharistiam, quam negare: Ergo conferenda potius erit, quam neganda. Antecedens probò: si negetur illi, & re vera sit capax, priuatur tanto bono, & non fit quod Christus fieri voluit: si verò detur puero nondum doli capaci, ex vno capite, nulla irreuerentia grauis sit Sacramento in eo quod manducetur à puero, ex alio capite, non frustra datur, & sine effectu: confert enim gratiam illi, & per æternitatem gloriam habebit illi gratia respondentem: ergo minus inconueniens (si tamen inconueniens) est illi conferre, quam negare, Præterea, (vt citato loco probauimus) constat etiam adminiculante Tridentino sess. 21. cap. 4. fuisse in multis locis in Ecclesia

Dei vsum conferendi infantibus Eucharistiam, & habuisse Patres sic facientes, sui facti probabilem causam: quamuis autem nunc siue expressa lege, siue consuetudine recepta non detur illis; hæc tamen lex, seu consuetudo non credi debet habere locum in nostro casu articuli mortis; sed, sicut Extrema Vnctio confertur, non obstante prohibitione; ita potest conferri Eucharistia ob specialem hanc, quam dixi rationem. Omitto alia, quæ vel facilia sunt, vel non habent locum in nostris principiis; quale est illud, quod obiicit sibi Lugo à simili de ieiunio, cuius dubium si quis habeat, non potest illi dari Communio: Ergo eodem modo de eo, de quo non satis constat, an habeat vsum rationis, non poterit illi dari; de hoc tamen exemplo dubij ieiunij satis multa dixi *disp. 9. num. 284. & seqq.* vbi contra Lugonem, & alios in dubio tam de comestione, quam de tempore ante, vel post mediam noctem diximus posse communicare post adhibitam diligentiam manente dubio; atque adeo in nostra doctrina non habet locum ea obiectio. Hæc omnia Dicastillus *ubi supra*.

Sup. hoc est eodem Dicastillo hic citato, & aliis, latè supra in Ref. § 6. & in aliis §§. eius not. primæ.

6. Itaque, vt dixi, ad casum propositum in titulo huius resolutionis, affirmatiuè respondeo: Et ita hanc sententiam præter Dicastillum, & Lugo tenet Tamburinus *opus de Communione, cap. 5. §. 8. num. 13.* & Amicillimus, ac Doctus Auersa *de Sacram. Euchar. quaest. 8. sect. 2.* qui tamen addit, quod in tali casu facilius esse videretur, interrogationibus aliquibus excitare capacitatem pueri, vt saltem probabile iudicium de illa formari possit, & ita determinetur, an ei concedenda sit Eucharistia.

RESOL. XCI

An Infidelis in articulo mortis naturali, vel violento conuersus ad Fidem statim post Baptismum, sit communicandus? Ex part. 5. tr. 3. Ref. 45.

§. 1. Respondeo affirmatiuè: instruat igitur infidelis in tali casu eo modo, quo fieri potest, & post Baptismum ei sacra Eucharistia porrigatur, & ita ex plurimis rationibus docet Ioannes Saneius *in selectis disp. 40. num. 3. & seq.*

RESOL. XCII.

An mutus & surdus à natiuitate sit in articulo mortis communicandus? Ex part. 5. tr. 6. Ref. 6.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet Iacobus Marchantius *de Sacrament. in res. 99. passor. de Euch. tr. 4. cap. 3. §. 1. cas. 4.* vbi sic ait. An adultus à natiuitate surdus & mutus sit communicandus saltem in articulo mortis? Ratio dubitandi est, quia tales non videntur posse habere actualem deuotionem, cum nunquam fuerint instructi de hoc mysterio, ideòque fidem actualem illius non videantur habere: quomodo enim credent nisi audierint: quomodo audient sine prædicante? Ex altera parte vt illis administraretur, ratio militat, quia tales sunt Baptizati, ideòque fidem habitualement habent per baptismum infusam, & cum alios vident cum magna reuerentia & deuotione ad Sacramentum hoc accedentes & adorantes, concipiunt ibi esse aliquod mysterium, & deuotionem aliquam erga illud exterioribus demonstrant signis, imò & adorationem in huius Sacramenti eleuatione exhibent. Experientia id dedici in quadam surda & muta iurisdictioni meæ subdita, quæ in Missæ sacrificio eleuatione manuum, pectoris tunctione, aliisque signis dum Sacramentum exhibetur,